Lesson B # 16

Rāmulu Gajavāḍa, Saṁskṛtam Teacher

तुम् इति प्रत्ययः tum iti pratyayaḥ = tum suffix

उदाहरणानि udāharaṇāni = Examples **

1. पुत्रः पित्रा सह विहाराय गन्तुं मातरं पृच्छति।
   putraḥ pitrā saha vihārāya gantuṁ mātaraṁ pṛcchati|
   The son asks the mother to go with the father for sport (pleasure).

2. छात्राः पुस्तकानि पठितुं विद्यालम् आनयन्ति।
   chātrāḥ pustakāni paṭhituṁ vidyālam ānayanti|
   Students bring books to the school to read (to study).

3. वानराः फलानि खादितुं सर्वदा सिद्धाः सन्ति।
   vānarāḥ phalāni khāditum sarvadā siddhāḥ santi|
   Monkeys are ready to eat fruits all the time (at any time).

.

4. जनाः मन्दिरम् स्वामिनः व्याख्यानं श्रोतुम् आगच्छन्ति।
   janāḥ mandiram svāminaḥ vyākhyānaṁ śrotum āgacchanti |
   People come to the temple to listen to Svāmi's lecture.

प्रश्नाः praśnāḥ = Questions

अधः आंग्लवाक्यानाम् अनुवादं संस्कृते लिखतु।

adhaḥ āṅglavākyānām anuvādaṁ saṁskṛte likhatu|*

1. The tiger runs to the lake to drink water.

2. The elephants go to the river to swim.
3. Children want to go to school on the first day of school.
4. Devotees take flowers to the temple to offer to divine.
5. To wear new clothes on a festival day is a custom.

अधः संस्कृतवाक्यानाम् अनुवादम् आंग्लभाषायां लिखतु।

adhaḥ saṁskṛtavākyānām anuvādam āṅglabhāṣāyāṁ likhatu|

6. बालाः सायंकाले क्रीडितुं क्रीडाङ्गणं गच्छन्ति।

bālāḥ sāyaṅkāle krīḍituṁ krīḍāṅgaṇaṁ gacchanti|

7. यदा क्रीडालुः कन्दुकं क्षिपति तदा एव शुनकः कन्दुकं ग्रहितुं धावति।

yadā krīḍāluḥ kandukaṁ kṣipati tadā eva śunakaḥ kandukaṁ grahituṁ dhāvati|

8. मध्याह्ने मम भ्राता कार्यालयतः गृहं भोजनं खादितुम् आगच्छति।

madhyāhne mama bhrātā kāryālayataḥ gṛhaṁ bhojanaṁ khāditum āgacchati|

9. प्रातः काले मुनयः नदीं स्नातुं गच्छन्ति।

prātaḥ kāle munayaḥ nadīṁ snātuṁ gacchanti|

10. अध्यापकः छात्रान् सावधानेन उपवेष्टुं कथयति।

adhyāpakaḥ chātrān sāvadhānena upaveṣṭuṁ kathayati|*

11. यदा शिशुवः दुग्धं पातुमिच्छन्ति तदा ते रोदन्ति।

yadā śiśuvaḥ dugdhaṁ pātumicchanti tadā te rodanti|

धातवः - क्रियापदानि dhātavaḥ- kriyāpadāni = verbal roots & verbs

पिबति pibati = drinks, पातुम् pātum = to drink, तरति tarati = crosses, swims, तरितुम् taritum = to to cross, to swim, अर्पितुम् arpitum = to offer, धारयति dhārayati = wears, धारयितुम् dhārayitum = to wear, गच्छति gacchati = goes, गन्तुम् gantum = to go, पठति paṭhati = reads, पठितुम् paṭhitum = to read, श्रुणोति śruṇoti = listens, श्रोतुम् śrotum = to listen, खादति khādati = eats, खादितुम् khāditum = to eat, ग्रहितुम् grahitum = to hold, to catch, क्षिपति kṣipati = throws, स्नाति snāti = bathes, स्नातुम् snātum = to bathe, उपविशति upaviśati = sits, उपवेष्टुम् upaveṣṭum = to sit, कथयति kathayati = tells, इच्छति icchati = desires, wants, इच्छन्ति icchanti (*pl*) = desire, एष्टुम् eṣṭum = to desire, **to want,** पिबति pibati = drinks, पातुम् pātum = to drink, रोदन्ति rodanti (*pl*) = cry, रोदितुम् roditum = to cry,

शब्दसंग्रहः śabdasaṅgrahaḥ = Vocabulary

व्याघ्रः vyāghraḥ = tiger, तटाकः taṭākaḥ = tank, गजः gajaḥ = elephant, नदी nadī = river, प्रथमदिने prathamadine = on the first day, भक्तः bhaktaḥ = devotee, स्वामी svāmī = Svāmi, स्वामिनः svāminaḥ = Svāmi's, नूतनवस्त्राणि nūtanavastrāṇi = new clothes, आचारः ācāraḥ = tradition, पर्वदिनम् parvadinam = day of festival, विहार vihāra = sport for, going for pleasure, सिद्धः siddhaḥ= ready, व्याख्यानम् vyākhyānam = lecture, क्रीडलुिः krīḍāluḥ = player, शुनकः śunakaḥ = dog, भ्राता bhrātā = brother, मध्याह्नः madhyāhnaḥ = noon, मध्याह्ने madhyāhne = at noon, प्रातः काले

prātaḥ kāle = in the early morning, मुनिः muniḥ = holy sage, मुनयः munayaḥ holy sages, सावधानेन sāvadhānena = with attention, attentively, शिशुः śiśuḥ = infant, शिशवः śiśavaḥ = infants, दुग्धम् dugdham = milk,

* सम्स्कृतभारत्याः क्रियापदानां रूपाणि कोष्टं पश्यतु। samskṛtabhāratyāḥ kriyāpadānāṁ rūpāṇi koṣṭaṁ paśyatu। Look at the saṁskṛtabhāratī verb-forms tables.

** धातवः तुम् इति प्रयययुक्तेन अव्यय रूपाणि धरयन्ति। dhātavaḥ tum iti prayayayuktena avyaya rūpāṇi dharayanti। **Verbal roots with suffix "tum"' become indeclinables.**